

U BENT SLACHTOFFER / BENADEELDE PARTIJ IN HET STRAFPROCES

Strafrecht

In het strafrecht staat de berechting van de verdachte centraal. De laatste jaren is er meer aandacht gekomen voor de slachtoffers. Het slachtoffer kan gebruik maken van het spreekrecht en een schadevergoeding indienen in de strafprocedure. Een advocaat kan u hierin bijstaan.

Rol slachtoffer

De rol van het slachtoffer in het strafproces is beperkt tot de rol van aangever. Na het doen van aangifte heeft het slachtoffer geen 'rol' meer. Het Nederlandse strafrecht is zo ingericht dat alleen het Openbaar Ministerie de beslissingen neemt met betrekking tot de vervolging van een verdachte. Het strafrecht is in Nederland vooral gericht op het berechten van de dader. Het slachtoffer in het proces verdwijnt hierdoor naar de achtergrond.

Rol advocaat

Een advocaat kan aan het slachtoffer informatie verstrekken over het strafproces, het slachtoffer begeleiden en zorg dragen voor het indienen van de schadevergoeding.

Daarnaast kan de advocaat stukken opvragen bij het parket, zoals de tenlastelegging (dit is een omschrijving van de feiten waar de verdachte van wordt beschuldigd). Deze kunt u dan lezen voordat u de inhoud hiervan hoort op de zitting. Het procesdossier (verhoren, verklaringen, aangiftes etc.) wordt bij zedenzaken niet verstrekt. De advocaat heeft de mogelijkheid het procesdossier na afloop op te vragen. U kunt het dossier, wanneer dit verstrekt wordt, inzien op het kantoor van de advocaat.

Kosten advocaat

De kosten van de advocaat worden in de meeste gevallen volledig vergoed. De advocaat vraagt hiervoor gesubsidieerde rechtsbijstand aan bij de Raad voor Rechtsbijstand. Daarvoor moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

- het slachtoffer moet aangifte hebben gedaan en;
- slachtoffer zijn van een zedenmisdrijf of een geweldsmisdrijf met ernstig lichamelijk of geestelijk letsel tot gevolg.

Fase 1 Politie (onderzoek)

Aangifte

U heeft bij de politie aangifte gedaan. De politie heeft hier proces-verbaal van op gemaakt en gaat onderzoek doen. Het proces-verbaal kan de advocaat bij de politie voor u opvragen. Bij aangifte van seksueel misbruik wordt dit niet verstrekt. Dit in het belang van het onderzoek en het verzamelen van bewijs.

De politie kan de verdachte aanhouden voor verhoor. De verdachte mag maximaal 6 uur worden vastgehouden voor verhoor (de tijd tussen middernacht en negen uur 's ochtends wordt niet meegerekend). Afhankelijk van het onderzoek en de omstandigheden bestaat de mogelijkheid dat de verdachte langer vastgehouden wordt. Hij blijft dan in voorlopige hechtenis.

Domicilie kiezen

Als u bang bent dat de verdachte na de aanhouding u op uw adres komt opzoeken en u lastig komt vallen, bestaat de mogelijkheid dat alleen uw woonplaats wordt vermeld in het proces-verbaal. Bij het doen van aangifte kan het kantooradres van uw advocaat worden vermeld.

Verhoor

Nadat er aangifte is gedaan kan het zijn dat de politie, voor het onderzoek, het slachtoffer en eventuele getuigen van het strafbare feit gaat horen. Dit gebeurt bij kinderen en personen met een achterstand in de ontwikkeling in een zogeheten studioverhoor. Dit is een gehoor in een kindvriendelijke omgeving met speciaal daarvoor opgeleide studioverhoorders. Van het studiogehoor wordt een opname en een proces-verbaal gemaakt. Dit proces-verbaal wordt niet verstrekt aan de ouders, wel aan de officier van justitie, de advocaat van de verdachte en de rechters.

Politiesepot

De politie beslist of er voldoende materiaal is om 'een zaak' tegen de verdachte te starten. Hierbij wordt beoordeeld of er voldoende bewijs is om de verdachte te kunnen vervolgen en te laten veroordelen. Op het moment dat dit niet het geval is, zal uw zaak worden geseponeerd.

Doorzenden

Na afronding van het onderzoek, op het moment dat er voldoende bewijs is, zendt de politie 'de zaak' door naar het Openbaar Ministerie. U ontvangt hiervan bericht.

Fase 2 Openbaar Ministerie

Openbaar Ministerie

Na ontvangst bepaalt het Openbaar Ministerie, in de persoon van de officier van justitie, of verdere vervolging van de verdachte volgt.

Mogelijke vervolgingsbeslissingen door de officier van justitie

Vervolging

Justitie kan besluiten tot vervolging. Er wordt een zitting bij de rechtbank gepland en de verdachte wordt gedagvaard.

Sepot

De officier van justitie kan beslissen de zaak te seponeren. In dat geval wordt de verdachte niet verder vervolgd. Een reden hiervoor kan zijn dat er onvoldoende bewijs is voor een veroordeling. Voor politie en justitie wordt de zaak gesloten. Tegen deze beslissing kan de advocaat, als daar aanleiding voor is, een klacht indienen bij het gerechtshof. De advocaat kan voor deze procedure stukken opvragen en samen met u bekijken of een klacht kans van slagen heeft. Door het hof wordt gekeken of de beslissing om niet te vervolgen terecht is: heeft de officier van justitie juist geoordeeld of had de officier van justitie toch verder moeten vervolgen. Als de klacht gegrond wordt bevonden, wordt de verdachte alsnog verder vervolgd.

Fase 3 Behandeling bij de rechtbank

Gesprek met de officier van justitie

Voorafgaand aan de zitting bij de rechtbank bestaat voor u de mogelijkheid om een gesprek met de behandelend officier van justitie te hebben (dit is niet verplicht). De advocaat kan hierbij aanwezig zijn. De officier van justitie en u kunnen elkaar op dat moment onder meer de nodige vragen stellen.

Regie zitting / pro forma zitting

Het is mogelijk dat er een zogeheten regiezitting / pro forma zitting plaatsvindt. Hierbij vindt de behandeling van feiten nog niet plaats. Wel wordt de tenlastelegging voorgelezen. Een pro forma zitting wordt in ieder geval gepland op het moment dat de termijn van de voorlopige hechtenis verstrijkt en het onderzoek nog niet is afgerond. Tijdens de zitting beoordeelt de rechtbank altijd of er voldoende redenen zijn om de voorlopige hechtenis te verlengen.

Voorts worden eventuele verzoeken van de partijen behandeld en er worden nadere afspraken gemaakt over de verdere behandeling van de zaak.

Inhoudelijke behandeling

Dit is de zitting waar de behandeling van de feiten plaatsvindt. Deze is in beginsel openbaar, tenzij er een minderjarige verdachte is. De inhoudelijke behandeling verloopt volgens een vaste volgorde:

- verificatie of de verdachte de juiste persoon is;
- preliminaire verweren van de advocaat van de verdachte (deze verweren komen niet vaak voor, indien dit op uw zaak van toepassing is, geeft de advocaat hierover een toelichting);
- voorlezen van de tenlastelegging door de officier van justitie;
- eventuele getuigen worden gehoord;
- de feiten zoals genoemd in de tenlastelegging worden door de rechtbank met de verdachte besproken;
- de persoonlijke omstandigheden van de verdachte worden besproken;
- het slachtoffer kan gebruik maken van het spreekrecht en/of de schriftelijke slachtofferverklaring wordt voorgelezen;
- de vordering van de benadeelde partij wordt toegelicht door de advocaat;
- requisitoir (pleidooi) van de officier van justitie;
- pleidooi van de advocaat van de verdachte;
- reactie van de officier van justitie;
- reactie advocaat van de verdachte;
- laatste woord van de verdachte.

Verhoor / Onderzoekswensen

Het is mogelijk dat de politie of de rechter-commissaris (een speciaal daarvoor aangewezen onderzoeksrechter) op verzoek van het Openbaar Ministerie of de advocaat van de verdachte het slachtoffer of personen uit zijn omgeving in het vooronderzoek of ter zitting nog een keer wil horen. De advocaat kan hierbij aanwezig zijn. Ook gedurende de zitting is het mogelijk dat het slachtoffer en personen uit zijn omgeving worden opgeroepen als getuige. De rechter kan bij een dergelijk verzoek de zaak terugverwijzen zodat dit niet ter zitting plaats vindt. De zaak wordt dan aangehouden totdat de getuigen gehoord zijn.

Schriftelijke slachtofferverklaring / Spreekrecht

In het spreekrecht kunt u aan de rechter vertellen wat de persoonlijke gevolgen voor u zijn geweest van het strafbare feit. U mag hierin uitsluitend iets zeggen over deze gevolgen en niet over de feiten of over wat er op de zitting is gezegd. De rechter gaat niet in op wat er wordt verteld, hij hoort het wel aan.

U heeft ook de mogelijkheid een schriftelijke slachtofferverklaring opstellen. Deze wordt voorgelezen door de rechter of door een andere gemachtigde, bijvoorbeeld de advocaat. De verdachte en zijn advocaat hebben de mogelijkheid een reactie te geven op hetgeen is vermeld in het spreekrecht of in de schriftelijke slachtofferverklaring.

Voeging

In de strafzaak kunt u door middel van voeging als benadeelde partij in het strafproces een schadevergoeding indienen. Dit betreft de schade die heel duidelijk in verband staat met het misbruik (therapiekosten, reiskosten, advocaatkosten e.d.). U zult hiervan bewijs, zoals rekeningen en bonnen moeten overhandigen. Daarna kan een voorschot op het smartengeld worden gevorderd. Het indienen van een verzoek tot schadevergoeding gaat via het voegingsformulier dat door uw advocaat wordt ingediend bij het Openbaar Ministerie.

De rechter behandelt deze vordering tot schadevergoeding zolang dit geen onevenredige belasting is van het strafproces.

Uw vordering tot schadevergoeding wordt op de zitting door uw advocaat toegelicht. De officier van justitie behandelt deze vordering in het requisitoir. De advocaat van de verdachte kan in het pleidooi

aandacht besteden aan de vordering en de rechtbank verzoeken om de vordering volledig af te wijzen of te verlagen.

Als de rechter bepaalt dat de verdachte een schadevergoeding moet betalen aan het slachtoffer, dan kan de schadevergoedingsmaatregel worden opgelegd. Dit houdt in dat het CJIB de schadevergoeding int bij de verdachte en doorbetaalt aan u. Bij bepaalde misdrijven, waaronder zeden- en geweldsmisdrijven, keert het CJIB de schadevergoeding acht maanden na het onherroepelijk worden van de uitspraak aan het slachtoffer uit, ongeacht of de verdachte het volledige bedrag heeft voldaan. Het CJIB treft dan een betalingsregeling met de verdachte voor het resterende bedrag.

Schade

Voorafgaand aan de zitting dient de schade geïnventariseerd te worden. Het is raadzaam om zelf uw reiskosten / kilometers bij te houden en bonnetjes / facturen te bewaren van kosten die u maakt ten gevolge van het strafbare feit.

De schade wordt bepaald door een vergelijking te maken tussen de situatie zoals die geweest zou zijn als er geen strafbaar feit had plaatsgevonden en de situatie zoals die nu feitelijk is.

De schade bestaat uit twee componenten: de immateriële schade en de materiële schade. De immateriële schade wordt ook wel smartengeld genoemd en is bedoeld als compensatie voor 'het ondervonden leed en de gederfde levensvreugde'. Dit bedrag is moeilijk aan te geven. Rechters en advocaten houden vast aan toegewezen bedragen in vergelijkbare zaken.

De materiële schade kan wel feitelijk berekend worden. Belangrijke materiële schadeposten zijn:

- kosten voor medische behandeling (voorzover u die zelf moet dragen);
- eigen risico voor de zorgverzekering;
- reiskosten die in verband met het strafbare feit staan;
- andere kosten bijv. extra telefoonkosten, vervanging in beslag genomen kleding enz.;
- eventuele kosten vanwege studievertraging;
- het verlies van de verdien capaciteit;
- advocaatkosten.

Uitspraak

Twee weken na de zitting volgt de uitspraak. Een samenvatting van de uitspraak wordt voorgelezen door de rechter op de rechtbank. De uitspraak is openbaar. De advocaat belt op de dag van de uitspraak met de rechtbank voor de uitspraak en geeft dit aan u door als u dit wenst. De advocaat vraagt de volledige gemotiveerde uitspraak op schrift (het vonnis) bij de rechtbank op. Het vonnis is een juridisch stuk, uw advocaat kan de inhoud met u bespreken en indien nodig toelichten.

Fase 4 Hoger beroep

Binnen twee weken na de uitspraak kan hoger beroep worden ingesteld door de verdachte en door de officier van justitie bij het gerechtshof. Hoger beroep kan worden ingesteld tegen de gehele of een deel van de uitspraak. Het slachtoffer zelf kan geen hoger beroep instellen. Als er geen hoger beroep wordt ingesteld is het vonnis na twee weken onherroepelijk. Het vonnis staat dan vast. De procedure bij het gerechtshof is grotendeels hetzelfde als bij de rechtbank. In het hoger beroep wordt de aanklager van het Openbaar Ministerie advocaat-generaal genoemd in plaats van officier van justitie. Bij hoger beroep kunt u ook gebruik maken van het spreekrecht of een schriftelijke slachtofferverklaring. Als u bij de behandeling bij de rechtbank een vordering benadeelde partij heeft ingediend, wordt deze opnieuw behandeld. Bij een hoger beroep is het niet mogelijk een hoger bedrag te vorderen dan bij de rechtbank is gevorderd. Het gerechtshof kan een ander bedrag toewijzen dan de rechtbank. Gedurende het hoger beroep is het mogelijk dat het slachtoffer en eventuele getuigen nogmaals worden opgeroepen voor gehoor.

Cassatie

Tegen de uitspraak in hoger beroep kan binnen twee weken na de uitspraak cassatie worden ingesteld bij de Hoge Raad door de advocaat-generaal of de verdachte.

In cassatie wordt door de Hoge Raad gekeken of het gerechtshof en de rechtbank de rechtsregels in de procedure juist heeft toegepast. In cassatie vindt geen behandeling van de feiten plaats.

Overige informatie over de schadevergoeding

Schadefonds Geweldsmisdrijven

Een slachtoffer van een strafbaar feit waar sprake is van lichamelijk of geestelijk letsel kan een schadevergoeding vragen bij het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Het is hierbij niet van belang of de verdachte is veroordeeld voor het strafbare feit. De eisen die worden gesteld zijn:

- Er moet sprake zijn van letsel (bij seksueel misbruik hoeft dit niet te worden aangetoond);
- Aannemelijk moet zijn dat dit letsel het gevolg is van een misdrijf;
- Dit moet worden ingediend binnen de gestelde termijn.

De hoogte van de schadevergoeding wordt door het Schadefonds Geweldsmisdrijven bepaald aan de hand van een letselcategorielijst. Dit is een vaststaand bedrag, onafhankelijk van de kosten die door u zijn gemaakt. De advocaat kan deze aanvraag voor u indienen.

Civiele procedure

Naast de vordering in het strafproces is het mogelijk een schadevergoeding in een civiele procedure te vorderen. Het is raadzaam hiermee te wachten tot na het strafproces. Het vonnis van de strafzaak kan hierbij gebruikt worden als bewijs. De advocaat kan u bijstaan in deze procedure.

Op het moment dat u voor een schadevordering een civiele procedure start, kan dit extra kosten met zich meebrengen, zoals griffiegeld, kosten voor uittreksels uit registers e.d.

De deurwaarderskosten en griffiegelden vallen onder de proceskosten die u terug kunt krijgen als u in de procedure in het gelijk wordt gesteld.

Andere organisaties

Na het doen van aangifte krijgt u met meerdere organisaties te maken. Als u wilt, kan de advocaat het aanspreekpunt zijn voor deze organisaties. Eén van de organisaties is Slachtofferhulp.

Slachtofferhulp

Slachtofferhulp kan u ondersteunen op emotioneel gebied en eventueel doorverwijzen naar een therapeut. Indien gewenst kunnen zij ook helpen met het opstellen van de slachtofferverklaring. Slachtofferhulp is gratis. Uw advocaat en Slachtofferhulp hebben hierover contact, zodat de advocaat uw zaak afstemt met de betrokken medewerkers van Slachtofferhulp.

AA - november 2020

Fase 1: Politiefase

- Aangifte
- Politieonderzoek en horen slachtoffer en eventuele getuigen
- Vervolgingsbeslissing: politiesepot of doorzenden naar Openbaar Ministerie

Fase 2: Openbaar Ministerie

- Gesprek officier van justitie
- Vervolgingsbeslissing: vervolging op sepotbeslissing
- Inventariseren schade

Fase 3: Behandeling bij de rechtbank

- Eventueel regie zitting / pro forma zitting
- Indienen voegingformulier
- Inhoudelijke behandeling
- Twee weken na behandeling uitspraak
- Eventueel een aanvullend verhoor bij rechter-commissaris

Fase 4: Hoger beroep, behandeling bij gerechtshof

- Instellen hoger beroep door verdachte of officier van justitie binnen twee weken na uitspraak
- Gesprek met advocaat-generaal
- Eventueel nader gehoor raadsheer-commissaris
- Twee weken na behandeling uitspraak

Fase 5: Hoge Raad

- Behandeling van cassatie